

ritán versépítési módszerhez. Nem olyan csillogó, sűrű méz-
ízű, olvadékonyság-muzsikás, mint Dsida költeménye, de ro-
kon vele mélységes élet- és emberszeretetében.

*

Egy ízben már felbukkant e sorok közt Rilke neve, s nem
véletlenül. Nemcsak arról van szó, hogy mindig szívesen
írom le a nevét, mert több mint két évtizede örök útítársam,
akit nem szűnő izgalommal és örömmel olvasok, fordítok
újra s újra, életem végéig. De hadd említsek még két ne-
vet, azokét, akiket mindig eszembe juttat Csorba Győző lí-
rája: a Gulyás Pálét és Dsida Jenőét. Nem hatásokra gon-
dolkodok, még kevésbé átvételekre. Talán épp azért jut Rilke,
Gulyás és Dsida az eszembe Csorba Győzőről, mert olyan
kevés és olyan sok közülük van egymáshoz. Csorba öntörvé-
nyű, sajátos világának a mondott három költő világával *nem*
azonosságai, *nem* ellentétei s nem kizárólag rokon vonásai,
hanem *súlyponti érintkezései* vannak.

Miben érintkezik ez a világ a Gulyás Páléval? (A közös
vidéki költősorsról most nem beszélek...) Nyelvileg, stílá-
risan, formailag úgyszólván semmiben. Gulyás Pál változa-
tos hangszerelésű, gazdag és a népnyelvből kinőtt, kifinom-
dott, a formai tökélytől a pongyolaságig, a Juhász Gyula-i
finom remegésektől a csúfondáros gúnyolódásig, a népdal-
formáktól a schilleri ódáig terjedő költészettel szemben
Csorbáé maga a dísztelenség, szigorú szikárság, gondolati,
érzelmi fegyelem. S mégis, ha például ezt olvasom Gulyás
Pálban:

*Oly nyugtalan vagyok, mint az örökké
ingó magas akácok koronája!
Mi leng köröttem, ó milyen örök szél,
hogy gondolatom szüntelen dobálja?*

akkor azonnal érzem a rokonságot kettőjük közt; az a bi-
zonyos súlyponti érintkezés: épp a gondolat nyugtalansága,
Gulyás és Csorba nagyon hasonló meditációs hajlama, a ter-
mészet jelenségeit önmagáért, de jelképként is szerető, bo-
rongós elmélyültség.

Dsidától már idéztem néhány sort, amelyet Csorba is í-
ratott volna, annyira egyek ők a „kérelhetetlen” lényeg ke-
resésében (bármily furcsán hangzik is ez a „csak játékos”-
nak vélt Dsidáról szólva!). De hozhatnék tőle más példát is:

*Mezőnek virág,
rétnék eső,
búzának meleg,
asszonyoknak csók,
anyának gyerek,
gyerekeknek játék –
Magamnak: semmi,
fekete éjszaka.*

A tiszta lemondásnak ez a komor éjszakába hajló méla-
búja ismét csak beillene Csorba Győző bármelyik kötetébe.
Dsida jórészt tündérien könnyed, „angyalinak” tartott (de
legalább ilyen mértékben elégikus, fájdalmas) lírája a ro-
konszenves nyíltságban, költői és morális tisztaságban érint-
kezik Csorba költészetével.

Rilke pedig – akit Csorba Győző a ma élő költők közül
talán a legszebben és „legrilkeibben” fordít – a Művéért élő
alkotónak szinte aszkétikus példájaként, az élmény elmélyí-
tésének, izzó költészetté formálásának, humánummal telíté-
sének okán válik akaratlan eszmetársításaimban Csorba ma-
gányos alakjával távolról érintkező költő-típussá. Egy nagy
különbséggel. Rilke, mondhatnánk, egyik előfutára, sőt tö-
kéletes megvalósítója – legalábbis életműve egy részében –